153 Спортно училище „Неофит Рилски" гр. София
жк „Свобода" ул. „Народни будители" № 2,
тел. 9383143, 8372190, факс. 8372190
www.nrilski153.org e-mail: info@nrilski153.org

УТВЪРЖДАВАМ!
ДИРЕКТОР:
Мариана Цветкова

Заповед №201**/**01.09**..... 20**26**. г.**

ПРОГРАМА

ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА РАННОТО НАПУСКАНЕ НА

УЧИЛИЩЕ 2026/2027 учебна година

Приета на заседание на ПС, Протокол № 11/ 31.08.2026 г.

СЪДЪРЖАНИЕ:

1. Въведение
2. Необходимост от училищна програма
3. Мисия и Визия на училището по отношение на превенция на отпадането на ученици
4. SWOT анализ
4.1. Силни страни
4.2. Слаби страни
4.3. Възможности
4.4. Заплахи
5. Целева група
6. Стратегически въпрос
7. Цели на стратегията
8. Задачи и дейности за постигането им

1. <u>Въведение:</u>

Настоящата програма е в съответствие с целите, залегнали в националните политики по превенция на ранното напускане на образователната система и комплекса от мерки на правителството в областта на образованието и социално – икономическото развитие. Приемаме, че достъпът, участието и възпитанието в областта на културата и спорта могат да играят важна роля в борбата с бедността и социалното изключване, за насърчаване на по-широко социално приобщаване като благоприятстват личностното развитие.

Водещи стратегически документи при изготвяне на училищната програма на 153. СУ „Неофит Рилски“ за превенция на ранното напускане на образователната система:

- Закон за предучилищното и и училищното образование;
- Наредба за приобщаващо образование;
- Закон за младежта;
- Стратегия за намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система;
- Национална стратегия за насърчаване и повишаване на грамотността; - Конвенция за борба срещу дискриминацията в областта на образованието, приета по време на XI-та сесия на Генералната конференция на ЮНЕСКО на 14.12.1960 г. Ратифицирана с указ № 508 на 17.11.1962 г.;
- Постановление № 100 от 8 юни 2018 г. за създаване и функциониране на механизъм за съвместна работа на институциите по обхващане и включване в образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст.

Програмата акцентира върху:

1. Мерки, свързани с превенцията на риска от отпадане от училище.
2. Обмен на добри и работещи практики между заинтересованите страни в едно със засилена информационна дейност за популяризиране ползите от образование.

Училищната програма за превенция на отпадането на ученици е разработена с цел превенция на социалното изключване и за по-добро образование и грижи в периода на ранното детство, насочени към осигуряване на възможности за най-добър старт в живота на всички ученици.

В изработването взеха активно участие педагози и родители и кореспондира с темата за включващото образование като предпоставка за предотвратяване на социалното изключване. Програмата се базира на основни принципи на включващото образование:

- Всяко дете има право на образование и трябва да има равен достъп до образование;
- Всяко дете може да учи и да се възползва от предимствата, които образованието дава;
- В образователния процес не се допуска дискриминация, основана на раса, народност, пол, етническа принадлежност, социален произход, вероизповедание, обществено положение, увреждане или друг статус;
- Включващото образование предполага промени в образователната система, за да може тя да се адаптира към потребностите на конкретното дете в много по-голяма степен, отколкото детето да се адаптира към системата;
- Различията между учениците са източник на многообразие и богатство, а не на проблеми;
- Възгледите и мнението на детето трябва да бъдат взети предвид при неговото участие в училище. Детето следва да бъде стимулирано да участва активно в образователния процес;

 Всички аспекти на образованието, програми и методи на преподаване, както и формите на комуникация следва да бъдат адаптирани, за да се създадат възможности за включване.

При изработване на програмата бяха взети предвид и изводите в Заключения на Съвета на Европа относно ролята на културата в борбата с бедността и социалното изключване (2010/С 324/03) и Заключения на Съвета от 18 ноември 2010 година относно ролята на спорта като източник и двигател за активно социално приобщаване.

2. <u>Необходимост от училищна програма</u>

 Необходимост от въвеждане на система в дейностите по превенция на отпадането

 Необходимост от готовност за посрещане на нови предизвикателства, свързани с предпоставки за отпадане на ученици (социални и икономически фактори, процеси на миграция, честа смяна на местоживеенето и др.)

ПРИЧИНИТЕ ЗА ОТПАДАНЕ ОТ УЧИЛИЩЕ са многообразни и не се проявяват изолирано, а въздействат комплексно. Това определя необходимостта да се подхожда комплексно и същевременно да се действа индивидуално към конкретния случай на всяко дете, застрашено от отпадане или вече отпаднало от училище.

Отпадането на ученици от училище е не само социален, но и педагогически проблем. Причините за това са различни. Корените на това явление трябва да се търсят от една страна в семейната среда, в мотивацията на учениците за учебен труд, в слабия стремеж за личностна реализация в училищната среда, а от друга и в педагогическата колегия.

Анализирайки проблема установихме, че учениците са в училище, но поради липса на интерес или слаби постижения в учебните занятия, допускат отсъствия по неуважителни причини. Имат лоши прояви по отношение на дисциплина и междуличностно общуване в училище, както и голям брой слаби оценки, което неминуемо ги поставя в групата на застрашени от отпадане.

Причините за преждевременното напускане на училище могат да бъдат класифицирани в няколко основни категории:

1. Икономически причини/Социални причини;
2. Етнокултурни причини;
3. Образователни причини;
4. Институционални причини;
5. Причини свързани със здравния статус;
6. Психологически причини.

- **Социално-икономически причини:** ниски доходи, лошо качество на живот на определени социални слоеве, поради задължение да гледа по-малкия си брат/сестра, използване на детето като трудов ресурс;
- **Образователни причини:** слаб интерес към учебния процес и произтичащото от него нежелание да се посещава училище, затруднения при усвояването на учебния материал, наличие на конфликтни отношения със съученици и/или учители и др.;
- **Етнокултурни причини:** по-ниска ценност на образованието, по ранното встъпване в брак и др.;
- **Психологически причини:** неувереност в себе си, чувство за неуспех, отчуждение от натрупания училищен опит и др.;
- **Институционални причини:** като такива могат да класифицират недостатъчно координиращият подход между различните служби и специалисти на национално, регионално, местно и училищно ниво за справяне с преждевременното напускане на училище и др.;
- **Причини свързани със здравния статус**: в контекста на политиките за развитие

на приобщаващото образование продължава тенденцията за интегриране на децата със специални образователни потребности и/или хронични заболявания. Рисковете за преждевременното напускане на училище са свързани с недостатъчна диагностика и подготовка на детските градини и училищата за приобщаването на тези деца. Тук се включват и всички фактори на образователната среда, материалната база, човешките и финансовите ресурси, които не отговарят на изискванията за прилагане на приобщаващото образование.

В 153. СУ „Неофит Рилски" деца застрашени от отпадане са основно тези, които имат отсъствия по неуважителни причини или имат повтарящи се прояви на насилие и агресия към съучениците си, но въпреки това е едно от училищата в България, в които няма отпаднали ученици. Това се дължи на последователната политика на образователната институция подчинена на принципите за:

- **всеобхватност на дейностите** – осъществяване на дейности по превенция на тормоза и насилието, ранна диагностика, както и дейности за мотивация и преодоляване на проблемното поведение, които са израз на общата воля и на координираните усилия на всички участници в образователния процес;
- **публичност и прозрачност на цялостната политика** – чрез интернет страницата на училището, добрите практики и документиране на проблемните и рискови ситуации;
- **обратна връзка** с институции, родители, педагогически съветник, класни ръководители, учители и ученици;
- **идентифициране на рисковите фактори** – доклади, анализи на педагогическия съветник и класните ръководители.

3. Визия на училището по отношение на превенция на отпадане

Мисията на 153. СУ „Неофит Рилски" е чрез иновативно, гъвкаво и индивидуално ориентирано обучение:

- учениците да получат пълноценни знания, умения и компетентности;
- да се изградят като свободни и морални личности, способни да живеят и работят заедно, да общуват помежду си, да поемат отговорности в демократично гражданско общество;
- да развиват творческите си заложби и способности;
- да изградят умения и навици за здравословен начин на живот;
- училището да се утвърди като конкурентоспособен и привлекателен център за всички деца в от района, подлежащи на задължително обучение.

Визията на 153. СУ „Неофит Рилски" като училище, осигуряващо ефективна, качествена и достъпна подкрепа за деца и ученици, застрашени от отпадане която осигурява пълноценна личностна реализация в училищния живот. Обучение в областта на спорта;

- Разнообразни дейности, насочени към удовлетворяване на желанията и потребностите на учениците;
- Съчетаване на класно урочни, извънурочни и извънкласни форми на обучение и възпитание;
- Високо Квалифицирани и мотивирани учители, работещи като екип от отговорни и развиващи се личности, проявяващи толерантност, загриженост и зачитане на човешкото достойнство;
- Работа с ученици с изявени дарби;

 Работа с ученици с проблемно поведение;

 Работа с ученици в неравностойно социално положение;

 Работа с ученици с различна етническа принадлежност;

 Уютна и функционална образователна среда.

4. <u>SWOT анализ:</u>

4.1. Силни страни:

 Квалифицирани учители/педагогически специалисти

 Интерактивни методи на обучение

 Възможности за индивидуална и групова изява

 Създаване на приятелска среда

 Добра материално-техническа база

 Работа по проекти

 Безплатни учебници V-XII клас

 Извършване на дейности по превенция на отпадането

 Липса на отпаднали ученици

4.2. Слаби страни

 Липса на регистър на ученици, застрашени от отпадане

 Недостатъчна роля на ученическото самоуправление за създаване на подкрепяща среда за ученици, застрашени от отпадане

 Недостатъчно мотивирани учители за справяне с проблема

 Недостатъчно ефективно взаимодействие училище - родители

 Голям брой отсъствия по неуважителни причини на учениците, който всяка година нараства и е предпоставка за отпадане от образователната система

4.3. Възможности

- ранно идентифициране на учениците в риск чрез проучване на потребностите и интересите им
- нови форми за по-голямо ангажиране на родителите
- действено ученическо самоуправление
- ефективно включване на училищните и ресурсите на местната общност при реализиране на дейностите за превенция на отпадането от училище
- обучение на педагогическия екип да идентифицира и решава социалните, образователните, поведенческите и други проблеми, които поставят учениците в риск да отпаднат от училище
- разработване и прилагане на обучителни, извънкласни и извънучилищни програми

за мотивиране и задържане на учениците, консултиране, професионално ориентиране и чрез активна работа със семейството

- поддържане на база данни, индивидуално портфолио за всеки застрашен ученик
- периодична оценка и актуализиране на мерките
- периодично актуализиране на регистъра на ученици в риск от отпадане
- разширяване на връзките с извънучилищните институции

4.4. Заплахи

- Недостатъчно грижи и заинтересованост от страна на родителите
- Липса на ефективни санкции за родителите
- Нисък жизнен стандарт на част от населението
- Липса на финансови възможности за подкрепа на застрашени ученици
- Негативно влияние на приятелската среда, на „улицата"
- Липса на подкрепяща среда около училището
- Миграционни процеси, честа смяна на местоживеенето

5. <u>Целева група</u>

- Ученици от V до VIII клас, които са застрашени от отпадане по различни причини – за които съществува обективен риск от социално изключване и липсват форми за социална подкрепа.

В по-общ смисъл целевата група включва всички ученици от училището, подлежащи на задължително обучение.

6. <u>Стратегическият въпрос, на който търси отговор настоящия документ е:</u> Кои са причините за ранно напускане на училище и кои са правилните стратегии и мерки, за да се предотврати?

7. <u>Цели на стратегията:</u>

Обща цел – Създаване на подкрепяща среда за учениците в училище.

- Разработване и изпълнение на комплекс от ефективни мерки и дейности за превенция и намаляване на риска от преждевременно отпадане на ученици от идентифицираните рискови групи в училище.
- Подобрени резултати от НВО, ДЗИ, олимпиади и осигурена образователна и личностна подкрепа на всеки ученик.

Подцели:

- Изграждане на мотивация за посещение на училище и участие в живота на училищната общност

Индикатор за постигане – намаляване на отсъствия по неуважителни причини

- Създаване на положителни нагласи към учебния процес

Индикатор за постигане – успеха на учениците в риск

8. <u>Задачи и дейности за изпълнението им.</u>

- Изработване ежегодно актуализиране на регистър на ученици в риск и риск от

отпадане;

Регистърът се води от педагогическия съветник по информация, подадена от класните ръководители.

- Включване в плана на училищния ученически съвет дейности за създаване на подкрепяща среда;
- Включване в плана на педагогическия съветник на дейности за превенция на отпадане и работа с ученици в риск;
- Проучване на желанията за участие на учениците в извънкласни дейности чрез анкети и други методи;
- Формиране на нови групи по извънкласни дейности в зависимост от желанията;
- Прилагане на нови подходи в работата с родителите – алтернативни родителски срещи, активно включване в общи дейности, родителите - партньори на училището; активна работа с родители на застрашени от отпадане ученици;
- Повишаване на социалните умения на ученическия съвет за подкрепа на ученици в риск - организиране на тренинги;

Педагогическият съветник диагностицира уменията, необходимостта от изграждането на нови и заедно с ръководството организира обучението.

- Установяване на ефективен диалог училище - външни институции, имащи отношение по проблема
- Организиране на благотворителни акции за подпомагане на застрашени и социално слаби ученици
- Създаване на годишен училищен календар за извънкласни дейности и изяви /включени към Годишния план на училището/;
- Мотивиране на педагогическия персонал за допълнителна работа по превенция на отпадането.